

Malmö högskola
Lärarytbildningen
Religionsvetenskap och
lärande

Examensarbete
15 högskolepoäng

”Det är viktigt att kunna tänka själv”
Grundskoleelevers attityder till skolämnet
Religionskunskap

”It`s Important to Think by Yourself”
Students` Attitudes to Religious Studies

Elin Wallin

Lärarexamen 270hp
Religionsvetenskap och lärande
2009-01-13

Examinator: Torsten Janson
Handledare: Bodil Liljefors
Persson

Sammanfattning

Denna examensuppsats är skriven på Lärarutbildningen på Malmö Högskola inom ämnet för Religionsvetenskap och lärande och visar på elevers attityder till ämnet Religionskunskap. I min undersökning ingår 78 enkäter som delats ut till elever i år 8 och 9 och tre intervjuer med elever i år 8 och 9. Frågeställningarna som besvaras är: Vilka tankar har grundskoleelever kring religionskunskapsämnet idag? Anser grundskoleelever att religionskunskapsämnet är relevant idag? Hur har religionskunskapsämnet förändrats i den svenska skolan under de senaste seklen och hur har debatten kring ämnets existens sett ut? Undersökningen visar på att eleverna tycker det är viktigt med kunskaper i Religionskunskap samtidigt som de anser att ämnet inte intresserar dem så mycket. Min slutsats är att bristen på intresse för ämnet har samband med att det eleverna anser är viktigt och som är i linje med kursplanen inte stämmer överens med det eleverna upplever att religionsundervisningen fokuserar på. Majoriteten av eleverna anser att de i liten grad får möjlighet att reflektera över sina livsfrågor under religionskunskapslektionerna. Detta trots att de tycker att det är viktigt. Eleverna anser också att de i ganska liten grad eller inte alls har möjlighet att påverka undervisningen i religionskunskap. Resultatet är att undervisningen i Religionskunskap inte är elevcentrerad och att kursplanen där det står att religionskunskapundervisningen ska fokusera på elevens livsfrågor inte följs.

Sökord: Skolämnet Religionskunskap, Religionsdidaktik, Ämnesdidaktik, Elevers intresse av Religionskunskap

Innehållsförteckning

i

1. Inledning	5
1.1 Religionsämnets historik i skolan.....	5
1.2 Läroplanen	8
1.3 Kursplanen	8
1.4 Syfte/ Frågeställning.....	9
2. Tidigare forskning.....	10
2.1 Religionen i skolan och skolans religionsundervisning	10
2.2 Rapport Religionskunskap i årskurs 9.....	11
2.3 Elevers attityd till Religionskunskap.....	13
3. Metod.....	15
3.1 Val av metod.....	15
3.2 Urval och genomförande	16
3.4 Bortfall.....	17
3.5 Bearbetning.....	18
3.6 Etiska spörsmål.....	18
4. Resultat.....	19
4.1 Enkätundersökningens resultat.....	19
4.1.1 Religionskunskap intresserar mig.....	19
4.1.2 Vuxna tycker religionsämnet är viktigt	20
4.1.3 Det är viktigt att ha kunskaper i religionskunskap	20
4.1.4 Religionskunskaper behövs för fortsatta studier.....	22
4.1.5 Religionskunskaper behövs för framtida arbete	22
4.1.6 Elevernas livsfrågor	23
4.1.7 Elevernas möjlighet att påverka religionsundervisningen.....	25
4.1.8 Vilket SO-ämne föredrar eleverna?	26
4.2 Resultatet av intervjuerna	29
4.2.1 Varför läser man religionskunskap i skolan?.....	29
4.2.2 Beskrivning av religionskunskap med tre ord	29
4.2.3 Religionskunskap relevant ämne i skolan idag?	29
4.2.4 Elevernas livsfrågor	30
4.2.5 Diskussioner under religionslektionerna?.....	30
4.2.6 Rangordning av SO-ämnena	31
5. Analys.....	32
6. Diskussion/ Slutord	37
7. Framtida forskning	39

1. Inledning

Avskaffa ämnet Religionskunskap i skolan. Religionskunskapen har en lång historia. Under 1900-talet har religionsundervisningen i den svenska skolan stadigt minskat och nu kanske det är på tiden att detta skolämne avskaffas. Är det relevant att idag i vårt individualistiska postmoderna samhälle läsa ett ämne som handlar om att förbereda sig inför att leva tillsammans med andra människor? Är inte det viktiga i dagens samhälle att lyssna på sig själv och gå sin egen väg?

Jag skriver detta examensarbete inom ämnet för Religionsvetenskap och lärande på Malmö Högskola. I vårt postmoderna samhälle har människan inte tid och tar sig inte tid till att reflektera över sig själv, sin situation och identitet (Castells, 1999). Allting rullar på i ett oerhört tempo och människan hänger inte med. Människan tappar bort sig själv och sin självidentitet (Giddens, 1999). Religionskunskap handlar om att i skolan ta sig tid till att reflektera över sig själv, sin omgivning och över de stora frågorna i livet. Men anser elever att religionskunskapsundervisningen gör det? Utgår undervisningen från eleverna och deras livsfrågor? Hur ser elevintresset ut för religionskunskap? Anser elever att ämnet religionskunskap är relevant idag eller är det dags att avskaffa Religionskunskapsämnet?

1.1 Religionsämnets historik i skolan

Religionsämnet är ett komplext ämne och har varit omdebatterat i den svenska skoldebatten under 1900-talet. Ämnet har genomgått en hel del förändringar i takt med att samhällets förändrats. För att få en förståelse för ämnets karaktär idag ska jag här redogöra för religionskunskapsämnets historia och utveckling.

Fram till mitten av 1800-talet låg det på föräldrarnas ansvar att utbilda sina barn i kristendom. Kunskaperna kontrollerades i husförhör som genomfördes av en präst. 1842 infördes den allmänna skolplikten och folkskolan tog över ansvaret för svenskarnas undervisning. Ämnet kristendomskunskap förblev tillsammans med läs- och skrivinläringen folkskolans absolut viktigaste uppdrag. Kyrkan hade stort inflytande vad det gällde utbildningens innehåll och hade givna representanter i ledningen. Ända fram till 1930 var till exempel den lokala kyrkoherden ordförande i varje skolas styrelse. I samband med 1919 års undervisningsplan för folkskolan ändrades undervisningen till att den fortfarande skulle ske enligt kristen lära med lärare som var medlemmar i Svenska kyrkan, men med inflytande av

andra rörelser i syfte att ”främja religion och sedlig utveckling”. Frikyrkorörelsens spridning hade en viktig roll då kristendomsämnet fick en mer ”allmänskristlig” inriktning, men skolan var fortfarande en skola med starka band till Svenska kyrkan och dess värderingar (Hartman, 2000, s.212ff).

År 1951 infördes en religionsfrihetslag i Sverige vilket innebar att lärare inte längre behövde tillhöra Svenska kyrkan för att få undervisa i kristendomskunskap (Lendahls, 1986, s.66). Religionsfrihetslagen var en milstolpe i den religiösa utvecklingen. Kyrka och samhälle skulle i fortsättningen i princip gå skilda världar. Sedan 1951 har utvecklingen i Sverige gått i multikulturell riktning. Kristendomen var nu inte längre den självklara värderingsgrunden för samhället (Selander, 1993, s.9-10). I 1962 års läroplan för grundskolan, Lgr 62 var kravet på objektiv kristendomskunskap formulerat (Lendahls,1986, s.66). För elevernas del innebar detta att lärarna inte skulle påverka elevernas val av livsåskådning. Lärarnas roll blev då att undervisa om olika trosåskådningar och inte forstra dem i en viss riktning eller enligt enbart kristen moral och etik (Almén, 2000, s.218-220). I den reviderade läroplanen från 1969, Lgr 69, ändrades ämnets rubrik till att för första gången heta religionskunskap. Detta ämne fokuserade även på andra religioner än enbart kristendomen och den bibliska historien. En objektiv och allsidig undervisning betonades samtidigt som begreppet livsfrågor introducerades i läroplanen (www.mah.se, 081104). Religionskunskapen skulle vara saklig och allsidig samt att eleverna skulle veta skillnad mellan tro och fakta. I och med att eleverna då fick undervisning om olika perspektiv och värderingar började deras egna funderingar om tro och värderingar att komma mer i centrum för undervisningen i form av livsfrågor (Almén, 2000, s. 220). I läroplanen för grundskolan 1980 ingår religionskunskap i en grupp av ämnen, de samhällsorienterade ämnena (Selander, 1993, s.10). Enligt den nya läroplanen skulle eleverna själva bearbeta egna existentiella frågor utifrån de perspektiv de hade till hands i undervisningen. Detta innebar att skolans roll i etiska och moraliska frågor stärktes och blev ett viktigt fundament då skolan var och är mångkulturell (Almén, 2000, s. 220-222).

Under 1990-talet och i samband med Lpo94 kom startade en debatt om att införa ett nytt skolämne som skulle heta *Etik och moral* . En del skolor har också infört ett ämne med innehåll som fokuserar på moralfrågor eller ett ämne som kallas *Livskunskap*. Denna diskussion medförde att protestlistor mot en förändring av religionsämnet skrevs under runt om i landet (Jönsson, Persson 2006). Skolämnets utveckling under 1900-talet har alltså speglat de stora samhällseliga förändringsprocesser som ägt rum i Sverige. Från att ha varit ett ämne som dominerades av studier i Biblisk historia och kristendom till en elevorienterad religionskunskapsundervisning som fokuserar på elevens livsfrågor. Även om

läroplansförändringar inte omedelbart ger återverkan på innehåll och organisation av undervisningen i skolan ser vi genom ett studium av dessa hur det svenska samhället förändras (www.mah.se, 081104).

1.2 Läroplanen

Läroplanerna bygger på skollagen och beskriver verksamheternas värdegrund, uppdrag samt anger mål och riktlinjer för skolans arbete. Sveriges offentliga skolväsende bygger idag på tre sådana läroplaner, en för förskolan, Lpfö 98, en för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94, och en för de frivilliga skolformerna, Lpf 94 (www.skolverket.se 081104). Läroplanerna utgör styrdokument som lärarna är skyldiga att följa och de ger uttryck för vilken kunskap skolan ska förmedla till eleverna (Allard, 1994, s.25). Kommunerna och varje enskild skola uppdrag är att tolka målen. Lärare och elever ges möjlighet att tillsammans fatta beslut om hur målen ska uppnås på bästa sätt. De tre läroplanerna bidrar alltså i högsta grad till att skolan präglas av en stor valfrihet samtidigt som skolan ska erbjuda likvärdig utbildning över landet. Frågan kring hur likvärdigheten ska kunna garanteras och uppnås är en av skolans svåraste frågor (Andersson, 2002, s.156).

1.3 Kursplanen

I dagens kursplan för Religionskunskap i grundskolan (Lpo94) står det att Religionskunskap ska bidra till följande:

...att utveckla förmågan att förstå och reflektera över sig själv, sitt liv och sin omgivning och utveckla en beredskap att agera ansvarsfullt. Att bearbeta existentiella frågor och trosfrågor och att betrakta tillvaron utifrån ett etiskt perspektiv ingår i en personlig utvecklingsprocess. Varje människa reflekterar över sådana frågor och behöver tillägna sig redskap i form av traditioner, språk och symboler för att söka mening i de frågor som hon ställs inför i livet (www.skolverket.se,081104).

Ett av syftena enligt kursplanen är att främja en öppen diskussion om frågor som rör tro och livsåskådning samt att skapa nyfikenhet och intresse för religion. Ämnet bidrar även till förståelse av traditioner och kulturer och ger därmed en grund för att bemöta främlingsfientlighet samt utvecklar elevernas känsla för tolerans. Religionskunskapsämnet bidrar också till att fördjupa kunskaperna om och problematisera grundläggande demokratiska värden som människans egenvärde, människors lika värde och omsorg om de svaga. En förståelse av det svenska samhället och dess värderingar fördjupas genom kunskaper om de kristna traditioner som dominerat i Sverige (www.skolverket.se,081104).

De grundläggande värderingar kring demokrati, solidaritet och jämlikhet, som enligt läroplanen ska gestaltas i skolans verksamhet, återkommer i kursplanen för religionskunskap. I denna betonas att undervisningen i religionskunskap ska ge eleverna möjlighet att bearbeta, fördjupa och kontextualisera värdegrundsfrågorna. Undervisningen ska enligt målformuleringarna leda till reflektion över livsfrågor, fördjupning av kunskaper om religioner och livsåskådningar, samt bidra till att eleverna utvecklar ett etiskt förhållningssätt (Skolverket, 2000, s.81ff).

1.4 Syfte/ Frågeställning

Syftet med min uppsats är att få en inblick i hur grundskoleelever tänker kring religionskunskapsämnet. För att undersöka elevers inställning till religionsämnet har jag gjort en enkätundersökning och intervjuer med elever. För att få en djupare förståelse för religionsämnet vill jag se på ämnets historia i den svenska skolan och hur debatten kring ämnets existens i den svenska skolan har sett ut.

Mina frågeställningar är följande:

- Vilka tankar har grundskoleelever kring religionskunskapsämnet?
- Anser grundskoleelever att religionskunskapsämnet är relevant?

2. Tidigare forskning

Det har genom åren gjorts flera undersökningar om barn och ungdomars uppfattning av religion och religionskunskap i Sverige. Jag kommer i detta kapitel ta upp några av de undersökningar som har gjorts i vårt land. Naturligtvis har det även utanför Sverige gjorts många undersökningar i detta ämne. Bland annat kan den engelske religionshistorikern Ninian Smart nämnas. Han har gett väsentliga bidrag till religionsdidaktisk reflektion genom att peka på inlevelsens betydelse för förståelsen av människors livsåskådning. För honom är frågan **hur** man studerar religion viktigare än fakta om religioner (Larsson, 1991, s.11).

1991 gjordes en undersökning av Ove Larsson på Göteborgs Universitet. Forskningsrapporten har titeln *Religionen i skolan och skolans religionsundervisning- Elevers uppfattning av fenomenet religion och skolämnet religionskunskap i årskurs 9*. Undersökningens syfte är att kartlägga och beskriva hur elever uppfattar fenomenet religion och ämnet religionskunskap, dess syfte, innebörd och relevans.

På lärarutbildningen på Malmö Högskola har det skrivits en vetenskaplig artikel av Rune Jönsson och Bodil Liljefors Persson. Rapporten heter *Religionskunskap i årskurs 9* (EDUCARE 2006:7) och är skriven inom ramen för den nationella utvärdering av grundskolan som genomfördes 2003 (NU03). I rapporten står det skrivet om elevernas intresse för religionskunskapsämnet.

Under 2006 har det på Högskolan i Gävle skrivits två C-uppsatser i ämnet elevers attityd till Religionskunskap. Titlarna på uppsatserna är *Relevansen av religionskunskap i Sverige ur ett individ- och samhällsperspektiv* (Tuovila, Bäckvall) och *Religionskunskap eller livskunskap? Ämnets relevans för dagens elever* (Schölin).

2.1 Religionen i skolan och skolans religionsundervisning

Ove Larssons forskning som är utgivning av Institutionen för metodik i Lärarutbildningen på Göteborgs Universitet handlar om elevs uppfattningar av vad religion är och vad skolämnet religionskunskap har för syfte, innebörd och relevans. Ove Larsson har använt sig av djupintervjumetodik. Under våren 1989 intervjuade han 10 elever i årskurs 9. Resultatet [av](#) undersökningen är mycket intressant. Larsson menar att eleverna i sina resonemang uppvisar en hel rad av sekulariseringseffekter. Larsson skriver i sin forskningsrapport ”Att eleverna i undersökningen sålunda troligen ej vet att de är ”sekulariserade” får anses föga förvånande”

(Larsson, 1991,s.). Larsson menar att eleverna fortfarande har kristendomen som en ofta omedveten referensram i sitt ställningstagande till olika livsåskådningsfrågor. Han menar att de ser på andra religiösa företeelser med en referensram, hämtad från den religion, de själva är starkt kristiska mot.

I sitt sökande efter tolkningsmodeller av tillvaron skapar eleverna egna, mer eller mindre motsägelsefulla livsåskådningsmönster, skriver Larsson. Elevernas huvudinställning är agnostisk, den tredje vägen mellan tro och förnekelse. Men de tror ändå på någonting innerst inne, menar Ove Larsson. Det resultat Larsson kommit fram till visar också på att religion, skärskilt i institutionaliserad form, har för de flesta eleverna inte mycket med vardagens grundläggande betingelser att göra. I reduktionistisk anda menar somliga av eleverna att religionen är en nödlösning på frågor man inte kan få svar på någon annanstans. Larsson menar också att eleverna istället för ett livsfrågeperspektiv har ett kulturkunskapsperspektiv på Religionskunskapsämnet, av ungdomarna definierat som ”att förstå andra”, varvid de i första hand menar ”andras” seder och bruk, vilka är viktiga att förstå i en krympande värld med allt intensivare mänsklig kommunikation. Intervjumaterialet visar att en del elever faktiskt hävdar att livsfrågedimensionen inte ska rymmas i skolan. Det finns en instrumentell kunskapssyn. Man ska skaffa sig kunskap för att bli något inte för att vara någon. Larsson skriver att för eleverna är vardagsvärld och skolvärld i stor utsträckning separerade (Larsson,1991).

2.2 Rapport Religionskunskap i årskurs 9

EDUCARE är Malmö Lärarutbildnings vetenskapliga tidskrift. Den består i huvudsak av vetenskapliga artiklar med relevans för lärarutbildning. Texterna ska rapportera om nyare forskning, och ge aktuella perspektiv på lärarutbildningens ämnen. Rapporten Religionskunskap i årskurs 9 kom ut 2006. Rapporten är skriven inom ramen för den nationella utvärdering av grundskolan som genomfördes 2003. Uppdraget har varit att undersöka i hur hög grad eleverna uppfyller de mål som formulerats i kursplanen för ämnet religionskunskap i årskurs 9.

Våren 2003 genomförde Skolverket en nationell utvärdering av grundskolans år 5 och år 9, kallad NU03. Utvärderingen omfattar ett statistiskt urval om sammanlagt 197 skolor från hela Sverige. Syftet med den nationella utvärderingen var att undersöka tillståndet i grundskolan och i vilken grad skolorna uppfyller de mål som formulerats i läroplan och i kursplaner.

I Rune Jönsson och Bodil Liljefors Perssons rapport redovisas resultat från NU03 avseende år 9 med relevans för religionskunskapsämnet. 955 elever har besvarat en enkät som innehåller frågor om religionskunskapsämnet.

I elevenkäten i religionskunskap har eleverna bland annat besvarat frågan om vad de tycker att religionskunskapsundervisningen ska handla om. Eleverna har fått ta ställning till ett antal förslag på ämnesinnehåll och arbetsformer och ange hur viktiga de tycker att dessa är. Mer än 80 procent av eleverna anser att frågor som rör kulturmöten och samhällsförändring ska prioriteras i undervisningen liksom frågor om etik, dvs. frågor om rätt och orätt, gott och ont.

Eleverna har också fått besvara frågor om vad de anser att religionskunskapsundervisningen under de tre senaste åren har handlat om. Eleverna anser att de arbetar mycket med olika religioners trosfrågor och att de också tycker att detta är viktigt. Men det som eleverna främst anser att ämnet ska innehålla, nämligen kultur- och samhällsfrågor samt etik, menar eleverna att de fått betydligt mindre av.

Med utgångspunkt i elevenkäten i religionskunskap med 955 elevsvar har Rune Jönsson och Bodil Liljefors Persson gjort följande sammanställning: Påståendet ”religionskunskap intresserar mig” besvarar 62 % av eleverna positivt, dvs. det stämmer ganska bra (41%) eller mycket bra (21%). På påståendet ”att det är viktigt att ha kunskaper i religionskunskap” ger 67 % av eleverna positiva svar. Däremot är det bara 50 % som tror att vuxna tycker ämnet är viktigt. Betydligt färre anser att religionskunskaper behövs för fortsatta studier (38%) och för framtida arbete (25%). Det tycks således som att många elever anser att religionskunskapsämnet är ett ämne som har ett värde i sig, menar Jönsson och Liljefors Persson (2006).

De skriver också att, enligt Skolverket, vid en jämförelse mellan SO-ämnena anser 14 % av eleverna att religionsämnet är roligast och 35% anser att det är tråkigast och det är det ämne som anges som minst intressant bland SO-ämnena. Författarna till rapporten frågar sig om denna brist på intresse för ämnet har något samband med att eleverna anser att det som de önskar att ämnet ska handla om och som är i linje med kursplanen inte stämmer överens med det eleverna upplever att religionsundervisningen faktiskt fokuserar på (Jönsson, Liljefors Persson, 2006, s.56-57). Med utgångspunkt från undersökningens resultat och med hänsyn till kursplanen är det enligt författarna motiverat att undervisningen i religionskunskap i ännu högre grad fokuserar livsfrågor, i synnerhet kring hur människor tänker och formulerar livets mening både i religiös och sekulariserad kontext (Jönsson, Liljefors Persson, 2006, s.20).

2.3 Elevers attityd till Religionskunskap

Katarina Tuovila och Maria Bäckvall har skrivit en C-uppsats i Religionsdidaktik (2008) där de genom en enkätstudie vill undersöka gymnasieelevers inställning till religionsämnet samt om det erbjuds möjligheter till reflektion. Syftet med studien med titeln *Relevansen av religionskunskap i Sverige ur ett individ- och samhällsperspektiv* är att få en inblick i hur gymnasieelever lär om religionsämnet och hur de tänker kring ämnet. Funktionalitet och relevans med religionsnämnet i den svenska skolan undersöks både utifrån ett elevperspektiv och ur ett samhällsperspektiv. För att ha någonting att jämföra åsikterna runt religionsämnet med så har Tuovila och Bäckvall valt att ställa liknande frågor kring ämnet svenska.

Undersökningens resultat var att flertalet av eleverna inte var intresserade av religion och att intresset för svenskämnet var större. Undersökningen visar också att eleverna får reflektera i ganska liten grad, fast att de anser att det är viktigt att få reflektera. Eleverna anser inte heller att de fått ökad förståelse för andra elever med minoritetsbakgrund i fråga om kultur, religion och etnicitet i undervisningen och detta innebär att kursmålen ej uppfylls fullt ut. Undersökningen visar också på att män är intresserade av religion i mindre utsträckning än kvinnor. Majoriteten av eleverna i enkätundersökningen anser att de får påverka undervisningen i liten grad eller inte alls (Tuovila, Bäckvall, 2008).

Marie Schölin har skrivit en C-uppsats i Religionsdidaktik med rubriken *Religionskunskap eller livskunskap? Ämnets relevans för dagens elever* (2008). Genom observationer och intervjuer av lärare och elever på en högstadieskola och en gymnasieskola i ämnet religionskunskap försöker denna undersökning se hur lärare motiverar och engagerar elever, samt se vad som ligger i fokus när lärarna planerar sin undervisning. Hur eleverna uppfattar ämnets relevans är en central frågeställning i denna undersökning. De andra två frågeställningar är: Hur motiveras eleverna på bästa sätt till att tillägna sig de kunskaper som erbjuds under religionskunskapen? Vid planering av kursen religionskunskap, vad ligger i fokus, elevcentrering eller faktacentrering, det vill säga litteraturen? Undersökningen visar att ämnet har stor relevans både för elevernas vardag och framtida liv då förståelse och kunskap i att argumentera, diskutera och analysera är genomgående moment i ämnets upplägg. Undersökningen visar skillnad vad gäller motivation och engagemang mellan högstadieelever och gymnasieelever. Högstadieelever visar en större motivation och engagemang i ämnet. Resultatet på undersökningen är att de flesta eleverna tyckte att religionskunskapsämnet var intressant och lärorikt. Diskussioner var högt skattat bland

eleverna med undantag för ett par elever. De var införstådda med ämnets syfte och mål och de kunde själva svara på varför man läste ett ämne som religionskunskap. Marie Schölin som har gjort undersökningen menar att hur eleverna har påverkats av ämnet märktes tydligt under observationerna och i intervjuerna då de var med och diskuterade och analyserade olika ställningstagande utan att fördöma någon annans syn och ställningstagande (Schölin, 2008).

3. Metod

I detta kapitel redogör jag för den metod jag valde att använda för att ta reda på grundskoleelevers attityder till ämnet Religionskunskap.

3.1 Val av metod

I min enkätundersökning har jag utgått ifrån en kvantitativ forskningsmetod. Kvantitativ forskning använder sig oftast av siffror vid mätning och analys (Bryman 2001). 78 elever i år 8 och 9 på en grundskola i en mellanstorstad i södra Sverige har besvarat min enkät. Jag har även genomfört tre intervjuer med elever i år 8 och 9 för att få mer utvecklade svar på mina frågor.

I min enkät har jag formulerat lättförståliga frågor med ett språk som eleverna ska förstå. Det är viktigt att eleverna inte missförstår frågorna utan att alla eleverna tolkar frågorna på samma sätt, så att reliabiliteten bli hög. Reliabilitet handlar om mätningens pålitlighet, följdriktighet och noggrannhet (Bryman 2001, s.86). Eleverna fick tydliga instruktioner innan jag delade ut enkäten, vilket ger undersökningen en hög reliabilitet. Jag informerade om mitt syfte med enkäten, om frivilligheten och anonymiteten. Eleverna fick också god tid på sig att fylla i enkäten.

När jag utformade och formulerade frågorna till enkäten utgick jag ifrån Jan Trosts *Enkätboken* (2001). Studiens syfte formulerade jag överst på enkäten så att eleverna tydligt kunde se vad studien handlar om. Syftet med min studie informerade jag även om innan enkäten delades ut. Enkäten består i huvudsak av attitydfrågor. Fråga tre till sju består av påståenden som eleverna ska ta ställning till. Dessa fem frågor finns med i den nationella utvärdering om Religionskunskapsämnet som Skolverket gjorde våren 2003 (NU03) och som Rune Jönsson och Bodil Liljefors-Persson har sammanställt i sin rapport EDUCARE 2006:7. Dessa frågor är valda ut för att jag ska kunna göra en jämförelse med Skolverkets resultat. Enkäten innehåller även två frågor där eleverna får rangordna vilket SO-ämne de tycker är roligast och mest intressant. Resultatet på de två frågorna kan också jämföras med Skolverkets uppgifter som Rune Jönsson och Bodil Liljefors-Persson (2006) presenterar i sin rapport.

Alla frågorna i enkäten förutom den sista frågan är slutna frågor. Fördelen med slutna frågor är att de är lätta att besvara och att det går lätt att bearbeta svaren (Bryman 2001, s.159-160). Min sista fråga på enkäten är en öppen fråga och lyder: Har du synpunkter på

denna undersökning, dess frågor eller ytterligare kommentarer gällande religionsundervisningen i grundskolan så skriv dem här. Enligt Jan Trost får man många gånger mycket värdefulla synpunkter genom svaren på en sådan här fråga även om vanligen inte mer än cirka tio procent skriver något alls (Trost, 2001 s.73). Fördelarna med öppna frågor är att respondenten kan svara med sina egna ord och lämna utrymme för ovanliga eller oförutsedda svar (Bryman 2001, s 158). Efter fråga 5,8 och 10 har eleverna också möjlighet att motivera sitt svar.

Vad det gäller mina intervjuer så har jag använt mig av en kvalitativ metod och halvstrukturerade intervjuer då det ger möjlighet att kunna ta upp frågor och teman under samtalet. En halvstrukturerad intervju innebär också en blandning av öppna och mer slutna frågor. Med denna intervjumetod så har jag en mängd frågor som jag kan använda mig av och det ger mig utrymme till att ställa följdfrågor (Kvale, 1997, s.117 ff).

Med validitet menas giltighet eller relevans. Har jag mätt det som jag avsåg att mäta? (Bryman 2001, s.88). Mina frågeställningar har besvarats och därför drar jag slutsatsen att jag formulerat frågorna på ett sådant sätt att enkäten och intervjuerna har nått en hög validitet.

Denna undersökning bidrar inte till att kunna generalisera till övrig population, trots att både en enkätundersökning och intervjuer använts, då endast tre elever har intervjuats och endast en skola ingår i undersökningen. Övrig population är elever som undervisas i religionskunskap i Sverige. För att kunna generalisera till populationen och stärka undersökningens reliabilitet krävs en större studie med fler skolor, fler elever att intervjuas under flera tillfällen.

3.2 Urval och genomförande

Populationen i undersökningen är elever i årskurs 8 och 9. Vad det gäller urvalet har jag använt mig av bekvämlighetsurval. Bekvämlighetsurval består av sådana personer som för tillfället råkar finnas tillgängliga för forskaren (Bryman 2001, s 114). Skolan där undersökningen har gjorts ligger centralt i en medelstor stad i södra Sverige. Många av eleverna som går på denna skola och som är med i undersökningen är aktiva ungdomar som är engagerade i många olika aktiviteter på fritiden och har föräldrar med akademisk utbildning. Detta märks vad det gäller studieresultat och elevernas strävan efter höga betyg. För majoriteten av eleverna är det självklart att fortsätta att studera efter gymnasiet. Få av eleverna på skolan har invandrarbakgrund.

Enkäten delades ut till två åttonde klasser och till två nionde klasser under en onsdags förmiddag. Alla som var närvarande vid undersökningstillfället fyllde i enkäten. Detta var sammanlagt 78 elever. Jag tydliggjorde elevernas anonymitet genom att jag innan jag delade ut enkäten till eleverna berättade för dem att jag i min forskningsrapport inte kommer nämna vilken skola eleverna går på eller i vilken ort skolan ligger. Jag berättade även att de inte skulle skriva namn på enkäten. Att eleverna inte ska skriva namn står även tydligt överst på enkäten. Jag berättade även för eleverna att det är frivilligt att vara med i undersökningen och att fylla i enkäten.

Urvalet till mina intervjuer består av tre elever. Vid undersökningstillfället i den ena åttondeklassen och den ena niondeklassen frågade jag efter att jag samlat in enkäterna om det var några elever som skulle vilja ställa upp på en intervju under rasten. Jag berättade även att intervjun precis som enkäterna är en del av undersökningen som jag gör om elevers inställning till religionskunskapsämnet. I åttondeklassen var det en tjej som räckte upp handen och som ville vara med på en intervju. I niondeklassen var det två killar som ville bli intervjuade.

Urvalet till intervjuerna byggde som sagt helt på frivillighet, men det är viktigt att tillägga att det fanns en risk att de elever som deltog i grunden har en positiv inställning till religionskunskapsämnet och var mer villiga att bli intervjuade än de som inte har en fullt lika positiv inställning.

Intervjuerna gjordes under en lunchrast och varje intervju tog ungefär 10 minuter. Jag antecknade under intervjuerna vad eleverna sa och bad dem pausa emellanåt för att jag skulle hinna skriva ner allt ordagrant.

3.4 Bortfall

Med externt bortfall menas de som är menade att ingå i undersökningen men av någon anledning inte deltar. Detta kan vara av anledningar som t.ex. sjukdom, vägran att delta eller bristande engagemang som gör att enkäten inte blir ifylld eller når sitt mål (Halvorsen, 1992). Vid undervisningstillfället var det sammanlagt tio elever som inte var närvarande i de fyra klasser som enkäten delades ut. Det externa bortfallet var alltså 10 stycken.

Det interna bortfallet utgörs av de svar i undersökningen som måste strykas för att de fyllts i felaktigt eller inte fyllts i alls (Halvorsen, 1992). Det interna bortfallet skiljer sig från fråga till fråga. På fråga 1 så var det interna bortfallet 1. På fråga 3 var bortfallet 5. På fråga 4 var bortfallet 4. På fråga 5 fanns det inget internt bortfall. På fråga 6 var bortfallet 4. På fråga 7 var bortfallet 1. På fråga 8, 9 och 10 var det bortfallet 8. På fråga 11 och 12 var

bortfallet 12. Många hade missuppfattat hur fråga 11 och 12 skulle besvaras istället för att rangordna från 1-4 hade flera av dem istället bara satt ett kryss. På fråga 13 var bortfallet 7.

3.5 Bearbetning

Jag utformade en frekvenstabell (bilaga) och gick igenom en fråga i taget. Jag delade upp de fyra klasserna var för sig i tabellen och gjorde en kolumn för de sammanlagda svaren. På tre av frågorna hade eleverna möjlighet att motivera sina svar. Efter frekvenstabellen på den aktuella frågan citerade jag ordagrant det som eleverna hade skrivit. Jag kontrollerade sedan ett flertal gånger så att allt var rätt inkodat. För att en kvantitativ undersökning ska ha hög reliabilitet ska en liknande undersökning ge samma resultat, därför måste exempelvis datan vara korrekt inkodad (Halvorsen, 1992).

3.6 Etiska spörsmål

Vid tillfället då jag delade ut enkäten tydliggjorde jag för eleverna att de inte skulle skiva namn på enkäten. I en forskning är det otroligt viktigt att man som forskare värnar om de tillfrågades integritet och anonymitet (Bryman 2002, s. 440). Alan Bryman skriver att några av de etiska principer som gäller för bland annat svensk forskning är informationskravet och nyttjandekravet

Informationskravet innebär att man som forskare informerar om den aktuella undersökningens syfte. Detta gjorde jag innan enkäten delades ut. Överst på enkäten står även syftet formulerat så eleverna kunde läsa innan de började fylla i enkäten. Informationskravet innebär även att eleverna får veta att deras deltagande är frivilligt. Nyttjandekravet innebär att de uppgifter som samlas in om enskilda personer endast får användas för forskningsändamål. Detta har jag med i åtanke (Bryman 2002, s. 440).

4. Resultat

Jag kommer att redovisa resultatet från enkätundersökningen först och sedan redovisa resultatet från intervjuerna. Resultaten från intervjuerna framställs i form av citat. De elever som intervjuats medverkade även i enkätundersökningen.

4.1 Enkätundersökningens resultat

Enkäten besvarades av fyra klasser i årskurs 8 och 9. Antal elever som besvarade enkäten var 78 stycken.

4.1.1 Religionskunskap intresserar mig

Ett av påståendena som eleverna fick ta ställning till i enkäten var ”Religionskunskap intresserar mig”. 10 %, det vill säga 8 av 78 elever, fyllde i att det stämmer mycket bra. Sju av dessa eleverna går i samma klass.

23 elever vilket är 30 % av respondenterna fyllde i att detta påstående stämmer ganska bra. Sammanlagt så är det alltså 40 %, 31 elever som anser att Religionskunskap intresserar dem mycket eller ganska mycket. Lika många elever, 31 st dvs. 40 % fyllde i att det stämmer ganska lite och 11 elever, 14% anser att det stämmer inte alls. Alltså 54% av eleverna svarade på påståendet ”Religionskunskap intresserar dem”, att det stämmer ganska lite eller inte alls.

Figur 1. Religionskunskap intresserar mig.

<i>”Religionskunskap intresserar mig”</i>	Svar i %	Antal svar (sammanlagt 78 svar)
Stämmer mycket bra	10 %	8
Stämmer ganska bra	30 %	23
Stämmer ganska lite	40%	31
Stämmer inte alls	14 %	11
Internt bortfall	6 %	5

Det interna bortfallet på denna fråga dvs. elever som inte besvarade frågan eller besvarade den felaktigt var fem elever, det vill säga 6% av respondenterna.

4.1.2 Vuxna tycker religionsämnet är viktigt

På påståendet ”Vuxna tycker religionsämnet är viktigt” svarar 9 % av eleverna att det stämmer mycket bra. 54% svarar att det stämmer ganska bra. 27% av eleverna menar att det stämmer ganska lite och 5% vilket är fyra elever anser att det inte stämmer alls.

Figur 2. Vuxna tycker religionsämnet är viktigt

<i>”Vuxna tycker religionsämnet är viktigt”</i>	Svar i %	Antal svar (sammanlagt 78 svar)
Stämmer mycket bra	9 %	7
Stämmer ganska bra	54 %	42
Stämmer ganska lite	27 %	21
Stämmer inte alls	5 %	4
Internt bortfall	5 %	4

Det interna bortfallet på frågan var fyra elever. Bortfallet berodde på att eleverna inte besvarade frågan.

4.1.3 Det är viktigt att ha kunskaper i religionskunskap

På påståendet att ”det är viktigt att ha kunskaper i religionskunskap” svarar 63 % av eleverna att det stämmer mycket eller ganska bra. 17 elever, dvs 22 % svarar att det stämmer mycket bra medan 32 elever, 41% svarar att det stämmer ganska bra. 37 % av eleverna menar att det stämmer ganska lite eller inte alls. 31 % vilket är 24 elever menar att det stämmer ganska lite. Fem elever, 6% menar att det stämmer alls. Denna fråga besvarade alla 78 elever korrekt så det interna bortfallet är 0.

Figur 3. Det är viktigt att ha kunskaper i religionskunskap

<i>”Det är viktigt att ha kunskaper i religionskunskap”</i>	Svar i %	Antal svar (sammanlagt 78 svar)
Stämmer mycket bra	22%	17
Stämmer ganska bra	41%	32
Stämmer ganska lite	31%	24
Stämmer inte alls	6 %	5
Internt bortfall	0 %	0

55 % av eleverna motiverade sitt svar på denna fråga. Flera av de som ansåg att det är viktigt att ha kunskaper i religionskunskap motiverade det med att det är bra att ha kunskap om andra religioner när man är ute och reser. *"Om man ska till andra länder med olika religioner är det bra att veta hur man ska bete sig"*, skriver en elev.

Fem elever skrev att det är viktigt att ha kunskap i religionskunskap eftersom religionen ligger bakom många av världens konflikter. En av eleverna skrev så här: *"Många krig har med religionen att göra. Våldigt mycket i samhället påverkas av religionen"*. En annan skrev så här: *"Många aktuella konflikter handlar om religion så det är bra att ha kunskap för att förstå"*. Andra elever som tyckte det var viktigt att ha kunskap i religion motiverade det så här:

"Det är ju kanske inte jätteviktigt att veta om sin religion. Men där är kanske ändå lita bra att veta vad man tror på och vad man tillhör"

"För att veta hur man ska behandla folk från andra religioner"

"Religion har varit en del av våra liv i tusentals år vi är till en del produkter av religionen vare sig vi vill eller inte. De vore dumt att låta bli att lära sig om vad man själv kommer ur"

"Jag tycker det är bra att ha kunskaper i religion för att kunna förstå andra människor hur de tänker"

"Det är bra att kunna. Men jag tycker bara sådär om det, men vissa vuxna gillar det ganska mycket och tycker att vi ska kunna det"

Elever som tycker att påståendet "det är viktigt att ha kunskaper religionskunskap" inte stämmer alls eller stämmer ganska lite. Motiverade på följande sätt.

"För jag vill inte veta något om personer som sabbar sitt eget och andras liv"

"Bättre att vi förbereder oss för framtiden"

"Inget man pratar om. Och vi lever i "nutid" så jag tycker att samhälle är mycket intressantare"

"Jag förstår lärarnas argument men tror att man skulle klara sig utan det"

"Jag tycker det är oviktigt att veta om religion"

”Jag tycker inte det är något viktigt ämne och jag tycker inte det behövs när man blir äldre”

4.1.4 Religionskunskaper behövs för fortsatta studier

3 %, vilket är två elever menar att påståendet ”religionskunskap behövs för fortsatta studier” stämmer mycket bra. 37 elever, 47,5 % menade att det stämmer ganska bra. 26 elever, 33 % tyckte det stämmer ganska lite och 11,5 % vilket är nio elever menar att det inte stämmer alls.

Figur 4. Religionskunskaper behövs för fortsatta studier

<i>”Religionskunskaper behövs för fortsatta studier”</i>	Svar i %	Antal svar (sammanlagt 78 svar)
Stämmer mycket bra	3%	2
Stämmer ganska bra	47,5%	37
Stämmer ganska lite	33%	26
Stämmer inte alls	11,5%	9
Internt bortfall	5%	4

Det interna bortfallet på denna fråga är 5 %. Fyra av eleverna valde att inte besvara frågan.

4.1.5 Religionskunskaper behövs för framtida arbete

På påståendet ”Religionskunskap behövs för framtida arbete” menar 3% vilket är två elever att det stämmer mycket bra. 25 elever, 32% av respondenterna menar att det stämmer ganska bra. 49% dvs. 38 elever tycker dock att det stämmer ganska lite och 15 %, 12 elever tycker att det inte stämmer alls.

Figur 5. Religionskunskaper behövs för framtida arbete

<i>”Religionskunskaper behövs för framtida arbete”</i>	Svar i %	Antal svar (sammanlagt 78 svar)
Stämmer mycket bra	3%	2
Stämmer ganska bra	32%	25
Stämmer ganska lite	49%	38
Stämmer inte alls	15%	12
Internt bortfall	1%	1

En elev valde att inte besvara denna fråga. Det interna bortfallet är alltså 1 %.

4.1.6 Elevernas livsfrågor

En av frågorna i enkäten löd: I kursplanen för Religionskunskap står det följande ”Religionskunskap bidrar till att utveckla förmågan att förstå och reflektera över sig själv, sitt liv och sin omgivning”. Anser du att det är viktigt att göra detta i skolan?

41 elever vilket är 52,5 % av respondenterna svarar att det är viktigt i hög grad eller mycket hög grad. Elva elever dvs.14% av respondenterna svarar i mycket hög grad och 30 elever, 38,5 % tyckte det var viktigt i hög grad. 23 elever, 29,5% svarar att det var viktigt i ganska liten grad och sex elever dvs. 8% svarar att det inte alls är viktigt. Alltså 37,5% tycker det är viktigt i ganska liten grad eller inte alls medan 52,5% tycker det är viktigt i mycket hög grad eller hög grad. Det interna bortfallet på denna fråga är relativt högt. Åtta elever, dvs. 10% valde att inte besvara frågan eller fyllde i enkäten på ett felaktigt sätt.

Figur 6. Viktigt att reflektera över sig själv, sitt liv och sin omgivning

Viktigt att reflektera över sig själv, sitt liv och sin omgivning	Svar i %	Antal svar (sammanlagt 78 svar)
I mycket hög grad	14%	11
I hög grad	38,5%	30
I ganska liten grad	29,5%	23
Inte alls	8%	6
Internt bortfall	10%	8

21 elever motiverade sitt svar på denna fråga. En av eleverna som ansåg att det stämmer i mycket hög grad motiverade det så här: ”Det är viktigt att förstå att den person som inte är samma Religion som dig och inte har samma regler och gud/gudar är en människa också och förtjänar samma respekt precis som svenskar och alla andra”. Andra elever som ansåg att det är viktigt i mycket hög grad eller i hög grad motiverade det på följande sätt:

”Man måste speciellt veta om andras kultur och respektera deras tro”

”Så man kan förstå att andra kanske inte tycker samma saker”

”Det är viktigt att kunna tänka själv”

”Det är bra att kunna mycket om religion i vardagen”

”Viktigt att kunna reflektera om sin omgivning”

Elever som ansåg att utveckla förmågan att förstå och reflektera över sig själv, sitt liv och sin omgivning är viktigt i ganska liten grad eller inte alls motiverade det så här:

”I skolan ska man få kunskap”

”Visst är det bra att förstå andra som har religioner men så viktigt är det inte”

”I skolan ska man lära, inte trivas och ha kul”

”Man kan lika bra göra det hemma”

”Jag är inte religiös och det har därför ingenting att göra med hur jag ser mig själv”

”Massa med känslomässigt dravel”

”Man bör inte ändra hur man är på grund av nån religion”

”Man lär sig inte på det sättet i skolan”

”Grundläggande kunskaper för att förstå andra kulturer kan väl kanske behövas”

Nästa fråga i enkäten som handlar om eleverna och deras livsfrågor löd: I vilken grad anser du att du får möjlighet att reflektera över dina livsfrågor (ex. vad är meningen med mitt liv, vad händer när jag dör, finns det någon Gud) under religionskunskapslektionerna i skolan?

62 % av respondenterna svarar att de i ganska liten grad eller inte alls får möjlighet att reflektera över sina livsfrågor. 30 elever dvs. 39% av respondenterna svarar i ganska liten grad och 18 elever dvs. 23 % svarar att de inte alls får möjlighet att reflektera över sina livsfrågor. På denna fråga svarar fyra elever vilket är 5 % av respondenterna i mycket hög grad och 18 elever, 23 % svarar i hög grad. Sammanlagt är det alltså 28 % av respondenterna som menar att de i mycket hög grad eller i hög grad har möjlighet att reflektera över sina livsfrågor under religionskunskapslektionerna i skolan.

Figur 7. Möjlighet att reflektera över sina livsfrågor

<i>Möjlighet att reflektera över sina livsfrågor</i>	Svar i %	Antal svar (sammanlagt 78 svar)
I mycket hög grad	5%	4
I hög grad	23%	18
I ganska lite grad	39%	30
Inte alls	23%	18

Internt bortfall	10%	8
------------------	-----	---

Det interna bortfallet på denna fråga var 10 %, dvs. åtta elever besvarade inte frågan eller besvarade den på ett felaktigt sätt.

4.1.7 Elevernas möjlighet att påverka religionsundervisningen

Fråga 10 i enkäten lyder: I vilken grad anser du att du har möjlighet att påverka undervisningen inom religionskunskapsämnet? Inte en enda av respondenterna menar att de i mycket hög grad har möjlighet att påverka undervisningen i religionskunskap. 13 elever dvs. 17 % av respondenterna svarar att de i hög grad har möjlighet att påverka undervisningen i religionskunskap. 40 elever dvs. 51 % svarar i ganska liten grad och 17 elever, 22 % menar att det inte alls har möjlighet att påverka undervisningen i religionskunskap. Även på denna fråga är det interna bortfallet 10 %, dvs. 8 elever.

Figur 8. Elevernas möjlighet att påverka religionsundervisningen

Möjlighet att påverka undervisningen	Svar i %	Antal svar (sammanlagt 78 svar)
I mycket hög grad	0 %	0
I hög grad	17%	13
I ganska liten grad	51%	40
Inte alls	22%	17
Internt bortfall	10%	8

11 elever motiverade sitt svar på denna fråga. De skrev följande kommentarer:

"Man kan inte välja vad man tycker att man ska göra på lektionerna. Lärarna har en planering som de ska följa"

"För vi har inte religionskunskap"

"Lärarna bestämmer vad man ska göra"

"Berätta om min egen religion"

"Det är ofta läraren som bestämmer"

"Det är ju läraren som bestämmer"

"Det mesta har läraren redan bestämt vad som ska göras"

”Ingen har frågat mig om jag vill lära mig om religion”

”Ibland, Ibland inte”

”Jag kan ju om jag vill”

”Har yttrat mig men det har inte påverkat”

4.1.8 Vilket SO-ämne föredrar eleverna?

På frågan, vilket SO-ämne tycker du är roligast, fick eleverna rangordna de fyra SO- ämnena. Där siffran ett är det ämne som är roligast. Samhällskunskap är det ämne som flest elever ger en etta. Samhällskunskap har fått 26 ettor och man jämför med Religionskunskap som har fått 9 ettor. Religionskunskap är det SO-ämne som har fått flest fyror. 24 fyror har Religionskunskap fått, Geografi har fått 22, Samhälleskunskap 9 och Historia 7. Flest elever rangordnar alltså Religionskunskap sist av SO-ämnena. Om man däremot lägger ihop antal ettor och tvåor så har Religionskunskap fått 24 ettor och tvåor och Geografi har fått 18. Om man även lägger ihop treor och fyror och jämför dessa två ämnen så har Religionskunskap fått 40 treor och fyror och Geografi fått 45. Resultatet på denna fråga är att de flesta eleverna i undersökningen tycker att Samhällskunskap är det roligaste ämnet, därefter kommer Historia sedan Religionskunskap och sist Geografi.

Figur 9. Rangordning över vilket SO-ämne eleverna tycker är roligast.

Rangordning (1-4) över vilket SO-ämne som är roligast	Religionskunskap	Samhällskunskap	Geografi	Historia
1	9	26	10	19
2	15	16	8	26
3	16	12	23	12
4	24	9	22	7

På frågan, vilket SO- ämne tycker du är mest intressant, fick eleverna också rangordna från 1-4. Där ett är det som är mest intressant. Samhällskunskap är det SO-ämne som fått flest ettor, 36 stycken. Religionskunskap har fått minst ettor, 3 stycken. Det ämne som har fått flest fyror är Religionskunskap, 28 stycken. Geografi har fått 17 stycken fyror, Historia 13 stycken och Samhällskunskap 8 stycken. Resultatet på denna fråga är att de flesta eleverna i

undersökningen tycker att Samhällskunskap är det mest intressanta ämnet, sedan kommer Historia därefter kommer Geografi och sist Religionskunskap.

Figur 10. Rangordning över vilket SO-ämne som eleverna tycker är mest intressant

Rangordning (1-4) över vilket SO-ämne som är mest intressant	Religionskunskap	Samhällskunskap	Geografi	Historia
1	3	36	12	15
2	16	11	21	17
3	19	11	16	21
4	28	8	17	13

Avslutningsvis frågar jag eleverna i enkäten hur mycket de ansträngt sig för att svara på frågorna i enkäten. De flesta eleverna svarar att de ansträngt sig i hög grad. 52 elever svarar att de ansträngt sig i mycket hög grad eller hög grad. 17 svarar att de ansträngt sig i ganska liten grad och 2 svarar att de inte ansträngt sig alls. I figuren nedan kan man se att klass 1 har ansträngt sig mindre än övriga klasser för att besvara denna enkät. Det interna bortfallet på denna fråga är 7 elever.

Figur 11. Visar hur mycket eleverna anser att de ansträngt sig för att svara på enkäten

	Klass 1	Klass 2	Klass 3	Klass 4	Sammanlagt
I mycket hög grad	0	7	7	7	21
I hög grad	8	11	5	7	31
I ganska liten grad	9	3	4	1	17
Inte alls	0	1	1	0	2
Internt bortfall	2	0	1	4	7

Sist i enkäten hade eleverna möjlighet att lämna synpunkter på undersökningen eller ge kommentarer gällande religionsundervisningen i grundskolan. 7 elever valde att lämna en kommentar.

”Religion är bortkastad undervisningstid man kan lägga på något annat. Jag stuntar fullständigt i om andras religion och varför de har valt och slösa bort sitt liv. Jag har min

egen tro som jag håller för mig själv. Utan religion i världen skulle det vara mindre problem i världen”

”Religion borde inte finnas”

”Jag tycker att denna enkäten var bra och man tänkte verkligen efter, har vi verkligen mycket religionskunskap? Nej. Jag svarade så gott jag kunde och jag hoppas det går bra med arbetet”

”Ja det har jag, och försökt skriva och kryssa som jag känner och tänker och vilket ämne jag gillar av dom”

”Det var bra frågor. Lycka till”

”Vi har inte haft så mycket religionsundervisning, bara lite förra terminen, ingen alls den här terminen”

”Vi har inte haft så mycket religion och när vi hade det tyckte jag inte att jag lärde mig så mycket”

4.2 Resultatet av intervjuerna

Jag har genomfört tre intervjuer med elever som går i år 8 och 9. Flickan som jag intervjuat går i åttan. De andra två intervjuerna var med två pojkar som går i år 9. De elever som har intervjuats och vars citat har plockats ut har benämning P1, som står för pojke ett, P2 för pojke två och F1, som står för flicka ett.

4.2.1 Varför läser man religionskunskap i skolan?

På frågorna varför tror du man läser ett ämne som Religionskunskap i skolan och varför tror du det är viktigt att ha kunskaper i ämnet religionskunskap, svarade eleverna på följande sätt:

”För att få kunskap. Religion har varit med i tusentalsår. Religionen påverkar många. Alla människor oavsett om vi tror eller inte. Vi måste förstå religionen för att förstå sitt ursprung och den kultur man kommer ifrån” (P1).

”För att det ingår i kursplanen. För att förstå andra religioner bättre och.. ehh..inte förolämpa någon” (P2). *”Tycker inte det är viktigt...// Eftersom religion är anledning till alla krig. Bättre om alla varit ateister”* (P2).

”Viktigt att ha kunskap av andra religioner. Veta hur andra har det” (F1).

4.2.2 Beskrivning av religionskunskap med tre ord

Eleverna fick frågan, om de skulle beskriva vad de tycker om ämnet religionskunskap med tre ord, vilka skulle det vara?

”Intressant, betydelsefullt, kulturdanande” (P1)

”Rappakalja, Propaganda,...och ehh...vet inte” (P2)

”Roligt, intressant, lärande” (F1)

4.2.3 Religionskunskap relevant ämne i skolan idag?

Under intervjun ställde jag frågan, anser du att religionskunskap är ett relevant ämne i skolan idag? I så fall varför?

”Ja, av samma skäl som svaret på fråga 1” (P1) ”För att få kunskap. Religion har varit med i tusentalsår. Religionen påverkar många. Alla människor oavsett om vi tror eller inte. Vi måste förstå religionen för att förstå sitt ursprung och den kultur man kommer ifrån” (P1).

”Nej. Religion borde inte finnas”...// Folk var lättpåverkade innan. Dom ville ha svar på sina frågor. Människan har hittat på Gud” (P2)

”Ja. Tycker det är viktigt... men vet inte hur” (F1)

4.2.4 Elevernas livsfrågor

Nästa fråga under intervjun löd: Ett av religionsundervisningens viktigaste mål är att befrämja elevernas livstolkning. Anser du att religionsundervisningen i grundskolan har stimulerat och hjälpt dig att kunna bearbeta dina livsfrågor? Utveckla.

”Nej, för faktisk inställning till religion i skolan. Många har olika åsikter, svårt att ha djupa diskussioner om det trots att det är det som är grunden. Tror att undersökning om elevernas livsfrågor inte går i en klass. Det krävs mindre grupper. Klassen måste då vara intim. Jag går i en bra klass, men den är inte intim. Måste känna sig säker, så inte någon avslöjar vad man tänker. Alla måste ha rätt att säga sina åsikter. Livsfrågor är svåra och kan vara ångestframkallande. Det är svårt att ha bra undervisning om det. Man måste kunna ta ner det till dess beståndsdelar, frivillighet, det ska inte vara en pina att vara med. Det krävs mindre grupper” (P1).

”Nej, tror inte på något av det. Jag har inte behov av att prata om livsfrågor” (P2)

”Ja. Har utvecklat mig själv” (F1)

4.2.5 Diskussioner under religionslektionerna?

Eleverna fick frågan, är det mer eller mindre diskussioner under religionlektionen om du jämför med andra ämnen. Varför? Vad pratas det om?

”Ingen skillnad. Samma typ av undervisning i alla SO-ämnen, lika hur man undervisar i dem. Bra om man haft laborationer typ studiebesök och diskussioner. För att levandegöra en religion borde man bjuda in en Imam” (P1)

”Mindre. Ifall man ställer frågor förlängs samtalen. Tror inte det är så många som tycker det är intressant” (P2)

”Lika mycket. Mest diskussion inom kristendomen. Det är många som är kristna i klassen. Många har frågor om det. Känns som det är mer frågor kring kristendomen än andra religioner” (F1).

4.2.6 Rangordning av SO-ämnena

Vilket SO- ämne är mest intressant/ minst intressant? Vilket SO-ämne är roligast/tråkigast? Varför?

”Historia är mest intressant. Geografi minst intressant. Historia är alltid väldigt intressant. Jag gillar att fantisera om historia. Geografi tycker jag är ett torrt ämne, fantasilöst och faktabaserat. Det minst intressanta och det tråkigaste So-ämnet. Saker som är intressant blir också roligt” (P1)

”Mest intressant är samhälle. Mest relevant eftersom det handlar om nutid. Religion är tråkigast. Religion är inget man direkt behöver veta” (P2)

”Mest intressant är religion. Minst intressant är geografi...// I religionen är det intressant med alla saker runt omkring. Det handlar om många religioner och många människor. Roligast är geografi och tråkigast är samhälle och historia” (F1).

5. Analys

I detta kapitel ska jag analysera elevernas åsikter om ämnet Religionskunskap som jag har fått fram genom mina enkäter och intervjuer.

Majoriteten av respondenterna i min undersökning anser att Religionskunskap intresserar dem ganska lite eller inte alls. Skolverkets resultat skiljer sig dock från mitt resultat. Den undersökningen visar nämligen på att det är fler elever som svarar positivt än negativt. 62% av eleverna svarar att det stämmer mycket eller ganska bra (Jönsson, Liljefors Persson, 2006). I sin rapport så frågar sig Jönsson och Liljefors-Persson om bristen på intresset för Religionskunskapsämnet har något samband med att eleverna anser att det som de önskar att ämnet ska handla om och som är i linje med kursplanen inte stämmer överens med det eleverna upplever att religionsundervisningen faktiskt fokuserar på (Jönsson, Liljefors Persson, 2006, s.56-57). Denna fråga kommer jag att återkomma till i mitt diskussionskapitel. 7 av de 8 eleverna som på påståendet ”Religionskunskap intresserar mig” svarade att det stämmer mycket bra går i samma klass. En av klasserna utmärker sig alltså på denna fråga. En slutsats som man då kan dra är att det finns ett större intresse av religion i denna klass än vad de finns i de övriga klasserna. Man ska dock vara medveten om att just denna klass har jag under min verksamhetsförlagda tid undervisat i Religionskunskap. Antingen så har jag väckt deras intresse för Religionskunskap eller så har eleverna inte svarat ärligt utan valt att ge det svaret som de vet att jag vill ha.

2 av de 3 elever som jag intervjuat är intresserade av religionskunskap och beskriver ämnet som ett intressant och viktigt ämne. Den tredje eleven menar att Religionskunskap bara är rappakalja.

Majoriteten av respondenterna i min undersökning och respondenterna i Skolverkets undersökning anser att det är viktigt att ha kunskaper i Religionskunskap. Resultatet på de båda undersökningarna ligger på 63% respektive 67%, alltså relativt jämnt. Flera av de som ansåg att det är viktigt att ha kunskaper i religionskunskap motiverade det med att det är bra att ha kunskap om andra religioner när man är ute och reser. Här kan man tydligt se det som Ove Larsson presenterar i sin undersökning om att elever uppvisar en hel rad av sekulariseringseffekter. Istället för ett livsfrågeperspektiv har eleverna ett kulturkunskapsperspektiv på Religionskunskapsämnet. Det handlar om att förstå andra och i första hand då ”andras” seder och bruk (Larsson, 1991, s.42).

En av eleverna jag intervjuade menade att det är viktigt att ha kunskap om religionskunskap eftersom religionen påverkar alla oavsett om vi tror eller inte. Eleven menar också att vi måste

förstå religionen för att kunna förstå vårt ursprung och den kultur man kommer ifrån. Här kan man tydligt se att eleven har ett kulturkunskapsperspektiv på Religionskunskapsämnet.

En högre andel av eleverna i min undersökning svarar bekräftande på påståendet att ”Vuxna tycker religionsämnet är viktigt” i jämförelse med Skolverkets undersökning (Jönsson, Liljefors Persson, 2006, s.20). Vad det gäller elevernas ställningstagande på påståendet ”religionskunskap behövs för fortsatta studier” finns det en intressant skillnad mellan mitt och Skolverkets resultat. Betydligt fler elever anser att religionskunskap behövs för fortsatta studier i min undersökning i jämförelse med Skolverkets undersökning. Min och Skolverkets undersökning visar också på att många elever anser att religionskunskap inte behövs för framtida arbete. Även här har min undersökning fler positiva svar än Skolverkets undersökning. Detta kanske beror på den akademiska bakgrund som många av elevernas föräldrar har. Många har kanske arbete där denna typ av kunskap behövs. För majoriteten av eleverna på skolan är det också självklart att fortsätta att studera efter gymnasiet. Om det är en självklarhet att studera efter gymnasiet så är min tes att man som elev anser att alla de teoretiska skolämnena i skolan är viktiga.

Majoriteten av eleverna i undersökningen svarade att det är viktigt i hög eller mycket hög grad att förstå och reflektera över sig själv, sitt liv och sin omgivning i skolan. I de kommentarer som elever som inte tycker det är viktigt har gett kan man se en tendens. Många av eleverna har en instrumentell kunskapssyn och denna tendens skriver också Ove Larsson om (Larsson,1991). Flera av eleverna hävdar att livsfrågedimensionen inte ska rymmas i skolan. Följande citat från fem enkäter visar på det: *”I skolan ska man få kunskap”, ”I skolan ska man lära, inte trivas och ha kul”, ”Massa med känslomässigt dravel”, ”Man kan lika bra göra det hemma”* och *”Man lär sig inte på det sättet i skolan”*. Dessa kommentarer har de fyra eleverna skrivit efter frågan om det är viktigt att förstå och reflektera över sig själv, sitt liv och sin omgivning i skolan. Man kan här tydligt se på att eleverna har en instrumentell kunskapssyn som innebär att man ska skaffa sig kunskap för att bli något inte för att vara någon. Man kan också se precis som Larsson menar att för eleverna är vardagsvärld och skolvärld i stor utsträckning separerade (Larsson, 1991, s. 42-43).

Så många som 62 % av respondenterna svarar att de i ganska liten grad eller inte alls får möjlighet att reflektera över sina livsfrågor under Religionskunskapslektionerna i skolan. På frågan om religionsundervisningen i grundskolan har stimulerat och hjälpt eleven att kunna bearbeta sina livsfrågor menade två av de intervjuade eleverna att den inte hade gjort det. Den ena eleven motiverade det med att det finns en för faktisk inställning till religion i skolan.

Eleven menade också att det krävs mindre grupper och frivillighet för att kunna arbeta med livsfrågor i skolan.

Med utgångspunkt från mitt och Skolverkets resultat och med hänsyn till kursplanen är det precis som Jönsson och Liljefors Persson skriver motiverat att undervisningen i Religionskunskap i ännu högre grad fokuserar livsfrågor, i synnerhet kring hur människor tänker och formulerar livets mening både i religiös och sekulariserad kontext (Jönsson, Liljefors Persson, 2006, s.20). Diskussionen om hur man bäst arbetar med livsfrågor i skolan måste också fortsätta.

Min undersökning visar också på att inte en enda av respondenterna menade att de i mycket hög grad har möjlighet att påverka undervisningen i religionskunskap. 73 % svarar att de i ganska liten grad eller inte alls har möjlighet att påverka undervisningen i religionskunskap. Bäckvall och Tuovila enkätundersökning visade på samma resultat. Majoriteten av eleverna ansåg att de i liten grad eller inte alls kunde påverka undervisningen i religionskunskap (Tuovila, Bäckvall, 2008).

Eleverna fick under intervjun frågan om det är det mer eller mindre diskussioner under religionlektionerna jämfört med andra ämnen. Den ena eleven menade att det var mindre. De andra två eleverna menade att det var samma som i andra ämnen. *"Ingen skillnad...// Bra om man haft laborationer typ studiebesök och diskussioner..."*. Den andre eleven menade att det är *"..Mest diskussion inom kristendomen. Det är många som är kristna i klassen. Många har frågor om det. Känns som det är mer frågor kring kristendomen än andra religioner"*. Larsson menar att elever fortfarande har kristendomen som en ofta omedveten referensram i sitt ställningstagande till olika livsåskådningsfrågor. Han menar att de ser på andra religiösa företeelser med en referensram, hämtad från den religion, de själva är starkt kristiska mot (Larsson, 1991, s. 40).

Undersökningen visar på att det SO-ämne som eleverna tycker är roligast och mest intressant är Samhällskunskap. Det är det mest relevanta SO-ämnet eftersom det handlar om nutid, menade en av eleverna som jag intervjuade. Det tråkigaste SO-ämnet enligt eleverna är Geografi. Det motiverades av en av eleverna som jag intervjuade med att det är ett torrt ämne som är fantasilöst och faktabaserat. Det SO-ämne som eleverna tycker är minst intressant är Religionskunskap. Även Skolverkets undersökning visade på att elever tycker att Religionsämnet är det SO-ämne som är minst intressant (Jönsson,Liljefors Persson, 2006, s.56-57). Den ena eleven sa under intervjun att

Religionskunskap är tråkigast eftersom det inte är något man direkt behöver veta. Den andre eleven sa att det intressant med alla saker runt omkring. Det handlar om många religioner och många människor.

2 av de 3 eleverna som jag intervjuade ansåg att religionskunskap är ett relevant ämne i skolan idag. Den ena eleven menar att religionen påverkar många människor och om vi förstår religionen förstår vi också vårt ursprung och vår kulturhistoria. Den andra eleven menade att folk var lättpåverkade förr och att människan har hittat på Gud.

Sist i enkäten hade eleverna möjlighet att lämna synpunkter på undersökningen eller ge kommentarer gällande religionsundervisningen i grundskolan. Enligt Jan Trost får man många gånger mycket värdefulla synpunkter genom svaren på en sådan här fråga även om vanligen inte mer än cirka tio procent skriver något alls (Trost, 2001, s.73). I min undersökning var det 9 % (7 av 78 elever) som valde att lämna en kommentar. En av eleverna skrev följande: *”Religion är bortkastad undervisningstid man kan lägga på något annat. Jag stuntar fullständigt i om andras religion och varför de har valt och slösa bort sitt liv. Jag har min egen tro som jag håller för mig själv. Utan religion i världen skulle det vara mindre problem i världen”*. I sitt sökande efter tolkningsmodeller av tillvaron skapar eleverna egna, mer eller mindre motsägelsefulla livsåskådningsmönster, skriver Larsson. Elevernas huvudinställning är agnostisk, den tredje vägen mellan tro och förnekelse. Men de tror ändå på någonting innerst inne, menar Ove Larsson. Det resultat Larsson kommit fram till visar också på att religion, skärskilt i institutionaliserad form, har för de flesta eleverna inte mycket med vardagens grundläggande betingelser att göra (Larsson, 1991, s.40).

Tre av eleverna i min undersökning upplevde att de inte haft så mycket religionskunskap i skolan. Antingen så har de inte läst så mycket Religionskunskap eller så har Religionskunskapen varit integrerad i den övriga SO-undervisningen vilket har lett till att eleverna inte har uppfattat att de läst religionskunskap.

6. Diskussion/ Slutord

Syftet med min undersökning var att undersöka vad grundskoleelever tycker om ämnet Religionskunskap. Genom mina enkäter och intervjuer med elever fick jag många intressanta och viktiga svar. Undersökningen visar på att eleverna tycker det är viktigt med kunskaper i Religionskunskap. Eleverna tycker det är viktigt att förstå och reflektera över sig själv, sitt liv och sin omgivning i skolan. Men ändå så anser eleverna att ämnet inte intresserar dem så mycket. I min undersökning så upplever jag att det är precis så som Jönsson och Liljefors Persson skriver i sin rapport att bristen på intresset för ämnet har ett samband med att eleverna anser att det som de önskar att ämnet ska handla om och som är i linje med kursplanen inte stämmer överens med det eleverna upplever att religionsundervisningen faktiskt fokuserar på (Jönsson, Liljefors Persson, 2006, s.56-57). 62 % anser att de i ganska liten grad eller inte alls får möjlighet att reflektera över sina livsfrågor under religionskunskapslektionerna. Detta trots att de tycker att det är viktigt. Om eleverna inte får möjlighet att reflektera över sin livsfrågor är det inte så konstigt att eleverna istället för att ha ett livsfrågeperspektiv har ett kulturkunskapsperspektiv på Religionskunskapsämnet. Eleverna anser också att de i liten grad eller inte alls har möjlighet att påverka undervisningen i religionskunskap. Detta resultat visar alltså på att kursplanen inte följs. Enligt kursplanen ska religionskunskapsundervisningen fokusera på elevens livsfrågor och eleven ska *"...utveckla förmågan att förstå och reflektera över sig själv, sitt liv och sin omgivning...// bearbeta existentiella frågor och trosfrågor ...(www.skolverket.se,081104)*. Ett av syftena enligt kursplanen är att främja en öppen diskussion om frågor som rör tro och livsåskådning samt att skapa nyfikenhet och intresse för religion. Att skapa ett intresse för religion har enligt mina och Skolverkets resultat misslyckats. Att främja en öppen diskussion har enligt resultatet på mina intervjuer också misslyckats. Eleverna anser inte att det är mer diskussioner på Religionskunskapen än vad det är på de övriga SO-lektionerna. En av eleverna som jag intervjuade menade också att det är en för faktisk inställning till Religion i skolan. Han menar att det krävs mindre grupper för att man som eleven ska våga dela med sig av sina livsfrågor och sina tankar. *"Måste känna sig säker, så inte någon avslöjar vad man tänker. Alla måste ha rätt att säga sina åsikter. Livsfrågor är svåra och kan vara ångestframkallande...// Man måste kunna ta ner det till dess beståndsdelar, frivillighet, det ska inte vara en pina att vara med. Det krävs mindre grupper"*. Precis som eleven säger så kan all undervisning på livsåskådningsområdet kan vara känsligt. Religionskunskapsämnet är ett komplext och svårt ämne. Undervisningen bör kännetecknas

av respekt för eleverna och för ämnet, vilket inte är okomplicerat. Kanske går det inte att följa kursplanen och bedriva religionsundervisning på det traditionella sättet och på det sättet som vi undervisar i andra ämne. Om vi i vår religionsundervisning ska kunna utgå från eleverna och deras livsfrågor kanske det krävs en annan undervisningsform som innebär mindre grupper och där vi samarbetar med andra yrkesgrupper. Yrkesgrupper som själavårdare, präster, imamer, psykologer och socionomer, som har en annan kompetens än vad man har som lärare, anser jag behöver bli mer synliga i skolan. Detta för att vi ska kunna få ett klimat som innebär att eleverna ska kunna känna sig trygga och att där finns människor som har tid och kompetens att hjälpa och lyssna på eleverna. Vi som lärare och Religionskunskapslärare behöver hjälp av dessa yrkesgrupper för att kunna få hjälp med att bygga upp ett förtroendeingivande klimat på skolan och i klassrummet så att vi kan bedriva en Religionskunskapsundervisning som följer kursplanen och där vi utgår från eleverna och deras livsfrågor. Min erfarenhet säger att många elever idag mår dåligt och har ett stort behov av att prata. Ungdomar idag har ett stort behov av att reflektera över sig själv, sin situation och de stora frågorna i livet. Vi lever i ett individualistiskt samhälle där allting rullar på i ett oerhört tempo och där människan inte har tid att reflektera. Därför är det ännu viktigare att vi ta oss tid till detta i skolan. Men det säger ju sig själv att elever inte våga öppna upp sig och prata om de svåra frågorna i ett klassrum med 30 elever. Skolan måste förändras. En Religionskunskapsundervisning som är elevcenterad och som utgår från elevernas livsfrågor anser jag och eleverna är relevant. Men en Religionskunskapsundervisning som bara handlar om att lära om religioner borde avskaffas.

Det har varit mycket intressant och givande att göra denna undersökning. Det viktigaste för mig nu är att ta med mig resultatet på denna undersökning in i mitt blivande yrkesliv som Religionskunskapslärare. Jag vill ge mina elever tid och möjlighet att reflektera över sina livsfrågor och hjälpa dem att lära av religionerna istället för om.

7. Framtida forskning

Förslag på framtid forskning är att undersöka religiösa friskolor och göra en jämförelse med denna undersökning. Detta för att se om de skolorna följer kursplanen för Religionskunskap bättre än vad den kommunala skolan gör. Utgår de religiösa friskolorna mer från eleverna och deras livsfrågor än vad de kommunala skolorna gör?

Referenser

- Allard, Birgita; Måhl, Per; Sundblad, Bo (1994), *Betyg och elevers rätt till kunskap*, Stockholm: Liber
- Andersson, Håkan (2002) ”Betyg i backspegeln- beskrivning och reflektioner”, Skolverket, *Att bedöma eller döma. Tio artiklar om bedömning och betygssättning*, Stockholm: Skolverket
- Bryman, Alan (2001), *Samhällsvetenskapliga metoder*, Malmö: Liber
- Bråkenhielm, Carl-Reinhold., Grenholm, Carl-Henric., Koskinen, Lennart., Thorsén, Håkan (red.) (1991) *Aktuella Livsåskådningar; Del 1, Existentialism, Marxism*, Nora: Nya Doxa
- Castells, Manuel (1999), *Informationsåldern : ekonomi, samhälle och kultur Bd 2 Identitetens makt*, Göteborg: Daidalos
- Giddens Anthony (1999) *Modernitet och självidentitet : självet och samhället i den senmoderna epoken*, Göteborg: Daidalos
- Halvorsen, Knut (1992), *Samhällsvetenskaplig metod*, Lund: Studentlitteratur
- Hartman, Sven G. (2000) ”Hur religionsämnet formades”, I: *Livstolkning och värdegrund. Att undervisa om religion, livsfrågor och etik*, Almén, Edgar m.fl. Linköping
- Jönsson, Rune., Liljefors Persson, Bodil (2006) Religionskunskap i årskurs 9. Rapport från den nationella utvärderingen av grundskolan 2003 (NU03) Samhällsorienterande ämnen. Lärarutbildningen, Malmö Högskola, EDUCARE 2006:7
- Kvale, Steinar (1997) *Den kvalitativa forskningsintervjun*, Lund: Studentlitteratur
- Larsson, Ove (1991) *Religionen i skolan och skolans religionsundervisning- Elevers uppfattningar av fenomenet religion och skolämnet religionskunskap i årskurs 9*, Göteborgs Universitet
- Lendahls, Birgit (1986) *Religion i skolan-men hur?*, Uppsala: EFS-förlaget
- Malmö Högskola, *Huvudämnet Religionsvetenskap och lärande*
www.mah.se/upload/LUT/om%20lut/Kvalitetsarbete/Manschetter/religionsvetenskap_man_schett.pdf , Hämtad 081104
- Schölin, Marie (2008) Uppsats i Religionsdidaktik C 15 hp: *Religionskunskap eller livskunskap? Ämnets relevans för dagens elever*, Institutionen för humaniora och samhällsvetenskap, Högskolan Gävle
- Selander, Sven-Åke (1993) *Undervisa i religionskunskap*, Lund: Studentlitteratur
- Skolverket, www.skolverket.se, hämtad 081103
- Skolverket, *Läroplaner*, www.skolverket.se/sb/d/468/a/1841, hämtad 081104

Trost,Jan (2001) *Enkätboken*. Lund: Studentlitteratur

Tuovila, Katarina.,Bäckvall, Maria (2008) Uppsats i Religionsdidaktik C 15 hp: *Relevansen av religionskunskap i Sverige ur ett individ- och samhällsperspektiv*, Institutionen för humaniora och samhällsvetenskap, Högskolan Gävle

3. *”Religionskunskap intresserar mig”*

- Stämmer mycket bra
- Stämmer ganska bra
- Stämmer ganska lite
- Stämmer inte alls

4. *”Vuxna tycker religionsämnet är viktigt”*

- Stämmer mycket bra
- Stämmer ganska bra
- Stämmer ganska lite
- Stämmer inte alls

5. *”Det är viktigt att ha kunskaper i religionskunskap”*

- Stämmer mycket bra
- Stämmer ganska bra
- Stämmer ganska lite
- Stämmer inte alls

Motivera gärna ditt svar:

6. *”Religionskunskaper behövs för fortsatta studier”*

- Stämmer mycket bra
- Stämmer ganska bra
- Stämmer ganska lite
- Stämmer inte alls

7. *”Religionskunskaper behövs för framtida arbete”*

- Stämmer mycket bra
- Stämmer ganska bra

- Stämmer ganska lite
- Stämmer inte alls

8. I kursplanen för Religionskunskap står det följande ”Religionskunskap bidrar till att utveckla förmågan att förstå och reflektera över sig själv, sitt liv och sin omgivning”. Anser du att det är viktigt att göra detta i skolan?

- I mycket hög grad
- I hög grad
- I ganska liten grad
- Inte alls

Motivera gärna ditt svar:

9. I vilken grad anser du att du får möjlighet att reflektera över dina livsfrågor (ex. vad är meningen med mitt liv, vad händer när jag dör, finns det någon Gud) under religionskunskapslektionerna i skolan?

- I mycket hög grad
- I hög grad
- I ganska liten grad
- Inte alls

10. I vilken grad anser du att du har möjlighet att påverka undervisningen inom religionskunskapsämnet?

- I mycket hög grad
- I hög grad
- I ganska liten grad
- Inte alls

Motivera gärna ditt svar:

11. Vilket SO- ämne tycker du roligast? Rangordna 1-4 (1= roligast)

Religion

Samhällskunskap

Geografi

Historia

12. Vilket SO- ämne tycker du är mest intressant? Rangordna 1-4. (1 = mest intressant)

Religion

Samhällskunskap

Geografi

Historia

13. Hur mycket ansträngde du dig för att svara på frågorna i denna enkät?

I mycket hög grad

I hög grad

I ganska liten grad

Inte alls

Har du synpunkter på denna undersökning, dess frågor eller ytterligare kommentarer gällande religionsundervisningen i grundskolan så skriv dem här:

Tack för hjälpen!

Elin

Intervjufrågor

1. a) Varför tror du man läser ett ämne som Religionskunskap i skolan?
b) Varför tror du det är viktigt att ha kunskaper i ämnet religionskunskap?
2. Om du skulle beskriva vad du tycker om ämnet religionskunskap med tre ord , vilka skulle det vara?
3. Anser du att religionskunskap är ett relevant ämne i skolan idag? Varför?
4. Ett av religionsundervisningens viktigaste mål är att befrämja elevernas livstolkning. Anser du att religionsundervisningen i grundskolan har stimulerat och hjälpt dig att kunna bearbeta dina livsfrågor? Utveckla.
5. Är det mer eller mindre diskussioner under religionlektionen och du jämför med andra ämnen. Varför?
Vad pratas det om?
- 6.a) Vilket SO- ämne är mest intressant/ minst intressant? Varför
b) Vilket SO-ämne är roligast/tråkigast? Varför?

Intervju 1

Kön: Kille (P1)

Klass: 9

Tidpunkt: 11.25

1. För att få kunskap. Religion varit med i tusentalsår. Religionen påverkar många..alla människor oavsett om vi tror eller inte. Vi måste förstå religionen för att förstå sitt ursprung och den kultur man kommer ifrån.
2. Intressant, betydelsefullt, kulturdanande
3. Ja, samma skäl som svar 1
4. Nej, för faktisk inställning till religion i skolan. Många har olika åsikter, svårt att ha djupa diskussioner om det trots att det är det som är grunden. Tror att undersökning om elevernas livsfrågor inte går i en klass. Det krävs mindre grupper. Klassen måste då vara intim. Jag går i en bra klass, men den är inte intim. Måste känna sig säker, så inte någon avslöjar vad man tänker. Alla måste ha rätt att säga sina åsikter. Livsfrågor är svåra och kan vara ångestframkallande. Det är svårt att ha bra undervisning om det. Man måste kunna ta ner det till dess beståndsdelar, frivillighet, det ska inte vara en pina att vara med. Det krävs mindre grupper.
5. Ingen skillnad. Samma typ av undervisning i alla So-ämnena, lika hur man undervisar i dem. Bra omm man haft laborationer typ studiebesök, diskussioner. För att levandegöra en religion, bjuda in en Imam.

6. Historia är mest intressant. Geografi minst intressant. Historia är alltid väldigt intressant. Jag gillar att fantisera om historia. Geografai tycker jag är ett torrt ämne, fantasilöst och faktabaserat. Det mins intressanta och det tråkigaste So-ämnet. Saker som är intressant blir också roligt.

Intervju 2

Kön: Kille (P2)

Klass: 9

Tidpunkt: 11.40

1. a) För att det ingår i kursplanen. För att förstå andra religioner bättre och.. ehh..inte förolämpa någon.

b) Tycker inte det är viktigt. Bättre om alla varit ateister.

Följdfråga: Varför är det inte viktigt? Eftersom religion är anledning till alla krig.

2. Rappakalja, Propaganda,...och ehh...vet inte.

3. Nej. Religion borde inte finnas. Följdfråga: Varför tror du det finns religion? Folk var lättpåverkade innan. Dom ville ha svar på sina frågor. Människan har hittat på Gud.

4. Nej, tror inte på något av det. Jag har inte behov av att prata om livsfrågor.

5. Mindre. Ifall man ställer frågor förlängs samtalen. Tror inte det är så många som tycker det är intressant.

6. Mest intressant är samhälle. Mest relevant eftersom det handlar om nutid. Religion är tråkigast. Religion är inget man direkt behöver veta. Följdfråga: Vilket SO-ämne är minst intressant? Geografi

Intervju 3

Kön: Tjej (F1)

Klass: 8

Tidpunkt: 11.50

1. a) Viktigt att ha kunskap av andra religioner. Veta hur andra har det.

b) Vet inte

2. Roligt, intressant, lärande

3. Ja, tycker det är viktigt... men vet inte hur.

4. Ja, har utvecklat mig själv. Följdfråga: På vilket sätt? Vet inte

5. Lika mycket. Mest diskussion inom kristendomen. Det är många som är kristna i klassen. Många har frågor om det. Känns som det är mer frågor kring kristendomen än andra religioner.

6. Mest intressant är Religion. Minst intressant är Geografi. Följdfråga: Kan du motivera varför? I religionen är det intressant med alla saker runt om kring. Handlar om många religioner och många människor. Roligast är Geografi och tråkigast är samhälle och historia.